

مادر...

(دکتر عیسی بهنام)

شرام زارع

- ریاست هیأت علمی تخت جمشید پس از عزیمت Amerikaihena (۱۳۱۸)، موزه‌دار موزه ایران باستان (۱۳۱۸-۲۵)، دبیر دانشکده ادبیات (از ۱۳۲۰).

- گذراندن رساله دکتری در دانشکده ادبیات طبق قانونی که از مجلس گذشت، ارتقاء به مقام دانشیاری و سپس استادی.

- رئیس شورای موزه‌های ایران طبق اجازه دانشگاه و انتخاب از طرف نمایندگان موزه‌های ایران.

- نماینده رسمی ایران در کنگره بین‌المللی مردم‌شناسی در پاریس (۱۹۶۰).

- نماینده رسمی ایران برای حمل اثیاء مربوط به نمایشگاه هفت هزار سال هنر ایران در پاریس و افتتاح آن. ۱۹۶۱.

- نماینده رسمی ایران برای تشکیل نمایشگاه نقاشی در مسکو، لینگراد (۱۹۶۳).

- نماینده رسمی ایران برای تشکیل نمایشگاه هنر نقاشی در بلگراد، (۱۹۶۴).

- نماینده دانشگاه در شورای عالی باستان‌شناسی.

- رئیس دفتر حمایت از اموال فرهنگی هنگام جنگ، (ماموریت از طرف وزارت فرهنگ و هنر).

کتابشناسی آثار دکتر عیسی بهنام:

۱- «بابلیه باستانی کشورمان آشنایی بیشتر پیداکنیم». هنر و مردم، ش. ۱۳۹، [ارزیبهشت ۱۳۵۳]: ۲-۶.

۲- «پرده‌ای روزی تاریخ کهن جنوب فلات ایران برداشته می‌شود». هنر و مردم، ش. ۱۲۵/۱۲۴، [بهمن و اسفند ۱۳۵۱]: ۷-۲.

۳- «مسیری در سرزمین ایران در شش هزار سال پیش». هنر و مردم، ش. ۱۱۸، [۱۳۵۱]: ۲-۶.

۴- «نمایشگاه جامعه‌های انسانی در سرزمین ایران». هنر و مردم، ش. ۱۱۴، [۱۳۵۱]: ۲-۶.

۵- «هنوز قسمت مهمی از تاریخ گذشته ما در زیر خاک ایران پنهان است». هنر و مردم، ش. ۱۳۵، [دی ۱۳۵۲]: ۵-۲.

او تشنگ جستن بود. عمری قلم بدست، کوشید و نوشت. آثار متعددش حکایت از این دارد. لیکن پس از اوته دوستان، نه شاگردان و نه ... از عشق و رنجش هیچ نگفتد.

شادروان دکتر عیسی بهنام (۱۲۸۵-۹۶ آذر ۱۳۶۳ ش). در عودلاجان از محلات قدیمی تهران بدنیآمد. پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و متوسطه در تهران، در سال ۱۳۰۸ به همراه نخستین گروه دانشجویان اعزامی برای ادامه تحصیل در رشته باستان‌شناسی به فرانسه رفت و در طول ۸ سال در مدرسه لوور، دانشکده ادبیات و موسسه هنر و باستان‌شناسی فرانسه به تحصیل پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در سال ۱۳۱۹ به استخدام وزرات فرهنگ درآمد و به جای اریخ اشمت، ریاست هیأت علمی تخت جمشید را بر عهده گرفت. وی از سال ۱۳۱۸ تا ۱۳۲۵ موزه‌دار موزه ایران باستان بود. از سال ۱۳۲۰ تدریس در دانشگاه تازه تأسیس تهران را آغاز نمود. شمار زیادی از باستان‌شناسان ایرانی از شاگردان وی محسوب می‌شوند. دریافت نشانهای علمی از دانشگاه‌های در باستان‌شناسی و هنر ایران بود. دریافت نشانهای علمی از دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی گویای اعتبار جهانی او در طول زندگی اش می‌باشد. همچنین او با علاقه به مطالعه و معرفی سنت‌های بومی ایران، موزه مردم‌شناسی را پایه گذاری کرد. ازو مقالات متعددی در هنر و مردم، سخن، پیام نو، مجله دانشکده ادبیات، راه نو، جهان نو، ژورنال دو تهران و... به چاپ رسیده است.

- مدرسه آلبانس فرانسه (گواهی شش ساله ابتدایی)

- دیپلم متوسط در رشته ادبی

- شرکت در مسابقه و عزیمت به فرانسه برای تحصیل باستان‌شناسی (۱۳۱۰)، دیپلم مدرسه لوور پاریس در رشته باستان‌شناسی ایران، پیش از تاریخ و دوران تاریخی. لیسانس دانشکده ادبیات پاریس در رشته باستان‌شناسی ۱۹۳۵، دیپلم از موسسه باستان‌شناسی و هنر در پاریس ۱۹۳۷، شروع به تهیه رساله دکتری.

- بازگشت به ایران بدون اتمام رساله دکتری به علت احتیاج وزارت فرهنگ برای افتتاح موزه ایران باستان.

- انجام خدمت سربازی ۱۳۱۶-۱۷

- شرق یا از شرق به غرب»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۷: ۶-۸.
- ۳۵ «هنر تزیینی و هنر تجسمی»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۲: ۷-۹.
- ۳۶ «آشنایی با چند نقاش ایرانی و هندی در اوایل قرن یازده هجری»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۹: ۲۰-۲۶.
- ۳۷ «مکتب نقاشی هرات»، نقش و نگار. ش ۸ (۱۳۴۲): ۲۴-۲۹.
- ۳۸ «نقاشان ایران در هندوستان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۱: ۵-۷.
- ۳۹ «نقاشان شیراز، شهر جاویدان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۶: ۵-۷.
- ۴۰ «فن زری بافی در ایران»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۵: ۲-۵.
- ۴۱ «هنر سفال‌سازی در کشورهای مسلمان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۶: ۵-۲.
- ۴۲ «هنر موزاییک‌سازی یا معرق کاری در ایران باستان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۳: ۳-۱۰.
- ۴۳ «رحل چوبی»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۷: ۸-۱۰.
- ۴۴ «آثار هنری ایران در موزه‌های جهان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۴: ۵-۷.
- ۴۵ «لباس کرها»، نقش و نگار. ش ۷: ۵-۱۰.
- ۴۶ «گنبد سرخ مراغه»، هنر و مردم. ج ۱، ش ۲-۵.
- ۴۷ «زیبایی‌های ایران کهن - اصفهان قدیم»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۵: ۲-۷.
- ۴۸ «[رباط شرف]»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۵۲: ۶-۱۱.
- ۴۹ «پیش‌قدمات کشف آثار تاریخی ایران»، مجله دانشکده ادبیات. ش ۴: ۵۰-۵۸.
- ۵۰ «تأثیر هنر کمال الدین بهزاد در صفحات مصور نسخه‌های خطی دوران شاه اسماعیل اول»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲-۷.
- ۵۱ «تاریخ ماد [اثر دیاکونف، ترجمه کریم کشاورزی]»، راهنمای کتاب. ش ۱۰ (۱۳۴۶): ۴۱-۴۵.
- ۵۲ «روابط هنری ایران و یونان در اوایل هزاره اول پیش از میلاد»، هنر و مردم. دوره جدید. ش ۷۳ (۱۳۴۷): ۱۸-۲۲.
- ۵۳ «مکتب دوم هنر نقاشی ایران در تبریز»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۲ (۱۳۴۸): ۱۰-۱۳.
- ۵۴ «نگاهی به آثار موجود نقاشی قدیم ایران»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۵۶: ۵۷-۵۷.
- ۵۵ «هنر نقاشی در دوره پادشاهی شاه عباس بزرگ»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۶۷/۶۸: ۷-۱۲.
- ۵۶ «ایلام مهد اولیه تمدن ایرانی»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۷-۲: ۵۸.
- ۵۷ «پدران ما که بودند و از کجا به این سرزمین آمدند؟»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۷۰ (۱۳۴۷): ۸-۱۳.
- ۵۸ «عیراث هنر هخامنشی»، بررسیهای تاریخی. ج ۳ (۱۳۴۷) ش ۵۹: ۳-۴.
- ۵۹ «همکاری هنر سکایی با هنر دورانهای مختلف شاهنشاهی ایران»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲-۲: ۶-۶.
- ۶۰ «چگونه معبد چغازنبیل کشف شد»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۶۵: ۲-۵.
- ۶۱ «سیستان در دوره هخامنشی»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۶۹: ۸-۸.
- ۶۲ «بررسی یکی از نقوش تخت جمشید، داریوش شاه چگونه بار
- ۶ «شهر سوخته»، هنر و مردم. ش ۱۲۶ (فوردین ۱۳۵۲): ۲-۶.
- ۷ «تمدن‌های از یاد رفته، شوش یکی از قدیمی‌ترین مراکز تمدن جهان»، هنر و مردم. ش ۱۲۳ (دی ۱۳۵۱): ۵-۵.
- ۸ «آثار هفت هزار ساله دشت قزوین»، هنر و مردم. ش ۱۲۷ (خرداد ۱۳۵۲): ۷-۷.
- ۹ «بینزهای لرستان و ارتباط احتمالی آن با مذهب مهر در دوران مادها»، هنر و مردم. ش ۱۲۷ (اردیبهشت ۱۳۵۲): ۲-۷.
- ۱۰ «در گوشی از سر زین ایران بخشی از تاریخ کهن، نهضتی است»، هنر و مردم. ش ۱۲۲ (آذر ۱۳۵۱): ۲-۴.
- ۱۱ «کاوش‌های گنج دره»، هنر و مردم. ش ۱۳۱ (شهریور ۱۳۵۲): ۷-۷.
- ۱۲ «گرگان مهد تمدن‌های کهن»، هنر و مردم. ش ۱۱۹ / ۱۲۰ (۱۳۵۱): ۶-۱۲.
- ۱۳ «مردم گilan و مازندران از چه قومی هستند؟»، هنر و مردم. ش ۱۱۵ (۱۳۵۱): ۷-۷.
- ۱۴ «بیزد پس از اصفهان»، هنر و مردم. ش ۱۴۵ (آبان ۱۳۵۳): ۲۲-۳۴.
- ۱۵ «پارسه گرد»، معماری ایران. «تهران» (۱۳۶۳): ۱: ۶۵-۶۰.
- ۱۶ «چگونه معبد چغازنبیل کشف شد»، معماری ایران. (تهران، ۱۳۶۳): ۱: ۷۱-۷۳.
- ۱۷ «طاق کسری کجا و چگونه ساخته شد؟»، معماری ایران. (تهران، ۱۳۶۳): ۱: ۱۲۷-۱۲۹.
- ۱۸ «گنبد سرخ مراغه»، معماری ایران. ش ۱ (تهران، ۱۳۶۳): ۴۲۳-۴۲۵.
- ۱۹ «تحویل که اساس تمدن امروزی شد. پایان دوران سنگ و آغاز دوران بزتو و طلوع یک تمدن هفت هزار ساله»، هنر و مردم. ش ۱۲۹ (تیر و مرداد ۱۳۵۲): ۲-۷.
- ۲۰ «در جستجوی شهرهای گمشده»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۵-۳: ۴۱/۴۲ و ش ۱۱-۱۴: ۴۸-۵۰.
- ۲۱ «طاق کسری کی و چگونه ساخته شد؟»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۴۵/۴۶: ۲۰-۲۴.
- ۲۲ «قدیمی ترین مراکز تمدن ایران»، مهر. ش ۱: ۷۵-۷۹.
- ۲۳ «پیدایش دو قبر بر فراز ساختمان آرامگاه کوروش کبیر در پاسارگاد»، مجله دانشکده ادبیات شیواز. ش ۵: ۴۰-۴۲.
- ۲۴ «اشکانی یا باستانی»، مهر. ش ۱۲: ۴۰-۴۲.
- ۲۵ «اکباتان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۷: ۸-۱۱.
- ۲۶ «تیسفون»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۴۴: ۱۱-۱۵.
- ۲۷ «دادستانی از حسلو و جام آن»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۶-۶: ۲۷-۲۷.
- ۲۸ «مشهورترین نسخه‌های خطی مصور ایران در موزه‌های جهان»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۰-۲۵: ۶-۶.
- ۲۹ «گزارش‌های باستان‌شناسی [اثر علی سامی]» راهنمای کتاب. ش ۴: ۳۶-۲۶۳.
- ۳۰ «تاریخ صنایع ایران (تاریخ ایران از روی آثار گذشته)»، سالنامه ایران جاویدان. ش ۲: ۵۲-۵۲.
- ۳۱ «شاهکارهای هنر تزیینی»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۱۴: ۱-۱۳.
- ۳۲ «نقش هنرهای تزیینی در میان مردم ایران»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۴: ۲۵-۲۵.
- ۳۳ «نمونه‌هایی از شاهکارهای هنری ایران از هشت هزار سال پیش»، هنر و مردم. دوره جدید، ش ۲۲/۲۲: ۳-۷.

- ۸۷- «دولت نقاشی ایرانی در هند». سخن. ۷: ۹۳۹-۹۴۳.
- ۸۸- «بهزاد نقاش ماهر ایرانی». نامه راه (راه نو). ۴: ۲۰۵-۲۰۶.
- ۸۹- «درباره رضا عباسی». نقش و نگار. ش: ۲: ۱۷-۲۲.
- ۹۰- «علی رضا عباسی». راه نو. ۲: ۱۶۸-۱۶۹.
- ۹۱- «یکی از کارهای رضا عباسی در موزه صنایع شرقی در مسکو». پیام نو. ج: ۴، ش: ۲/۱۶۲-۱۶۵.
- ۹۲- «بحث درباره نقش یکی از پارچه‌های ابریشمی مکشوف در ری». مجله دانشکده ادبیات. ج: ۳، ش: ۱: ۹۱-۱۰۷.
- ۹۳- «پیکر برنزی اسکندر که در کاوش‌های مال امیر بدست آمد». سخن. ۴: ۲۹۷-۲۹۹.
- ۹۴- «تاریخ یک قوم». نامه راه (راه نو). ۴: ۲۵۶-۲۵۷.
- (برندهای لرستان و کردستان).
- ۹۵- «تبههای برنزی موزه ایران باستان». ایران امروز. ج: ۲، ش: ۹-۱۵.
- ۹۶- «تزیینات و جواهرات دوره‌های قدیم ایران». ایران امروز. ج: ۳، ش: ۱: ۳۱-۳۳.
- ۹۷- تصویر جانداران در هنر ساسانی». سخن. ۵: ۱۹۵-۲۰۱.
- ۹۸- «جام طلای حسنلو». سخن. ۲: ۵۸۲-۵۸۵.
- ۹۹- «خنجر طلا از سه هزار سال پیش». پیام نو. ج: ۳، ش: ۲: ۴۷-۵۰.
- ۱۰۰- «صنعت نقره کاری در دوره ساسانیان و عصر جدید». ایران امروز. ج: ۲، ش: ۱۰: ۳۱-۳۹.
- ۱۰۱- «ظرفهای فلزی در ایام باستان». پیام نو. ج: ۱، ش: ۲: ۱۱۲-۱۱۳.
- ۱۰۲- «ظرفهای فلزی در ایام باستان». راه نو. ۲: ۲۷۳-۲۷۵.
- ۱۰۳- «یک کشف جدید (تزیینات طلای دوره هخامنشی در موزه تهران)». پیام نو. ج: ۳، ش: ۲: ۳۶-۳۴.
- ۱۰۴- «ظرف گلی لاعاب دار گرگان». مجله دانشکده ادبیات. ج: ۳، ش: ۲: ۴۳-۴۲.
- ۱۰۵- «ظرف گلی لاعاب دار نیشابور». نقش و نگار. ش: ۳: ۱۴-۱۹.
- ۱۰۶- «قدیل آبگینه». آموزش و پرورش. ج: ۹، ش: ۹: ۵۸-۶۲.
- ۱۰۷- «دو ظرف هفت‌صد ساله». مهر. ۶: ۷۸-۸۰.
- ۱۰۸- «صنعت قلمدان سازی». پیام نو. ج: ۲، ش: ۳: ۶۵-۷۰.
- ۱۰۹- «تاریخ لباس در ایران دوره اشکانی». سخن. ش: ۳: ۱۹۴-۱۹۶.
- ۱۱۰- «تاریخ لباس ایران در دوره ساسانی». سخن. ش: ۳: ۲۸۶-۲۸۹.
- ۱۱۱- «تاریخ لباس ایران در دوره هخامنشی». سخن. ش: ۳: ۱۳۵-۱۴۰.
- ۱۱۲- «هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۱۶-۱۹: ۴۶».
- ۱۱۳- «پارسه گردآرامگاه کوروش بزرگ». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۲: ۲۰-۲۶.
- ۱۱۴- «گنجینه‌های مکشوف در پازیریک». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۳: ۵۶-۵۹.
- ۱۱۵- «انعکاس روحیات ایرانیان در نقشه‌ای تخت جمشید». هنر و مردم. ش: ۱۰/۱۰: ۱۰۸-۱۱۰.
- ۱۱۶- «مسجد ایرانی از ابتدای دوران اسلامی». بررسیهای تاریخی. ج: ۳ (۱۳۴۷) ش: ۵: ۷۱-۷۶.
- ۱۱۷- «زندگی مردم سرزمین ایران در ده هزار سال پیش». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۱۱۲/۱۱۳: ۲-۶.
- ۱۱۸- «تگاهی به تاریخ همسایگان». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۷۸/۷۷: ۳۰-۳۳ و ش: ۷۹: ۱۲-۱۶.
- ۱۱۹- «نقش رسمی در تاج‌گذاری پادشاهان ساسانی». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۱۵-۲۰.
- ۱۲۰- «پارسیها و مادیها». بررسیهای تاریخ. ج: ۳ (۱۳۴۷) ش: ۲: ۲۵-۳۴.
- ۱۲۱- «کوشش شاهنشاهان هخامنشی برای استقرار صلح و امنیت». هنر و مردم. دوره جدید. ش: ۳: ۲-۳.
- ۱۲۲- «یک کتاب مصور از موزه گلستان». اطلاعات ماهانه. ج: ۵ ش: ۱: ۳۳-۳۴.
- ۱۲۳- «گچ‌بریهای عتیق». سخن. ۵: ۱۲۲-۱۲۹.
- ۱۲۴- «ساسانی یا اسلامی». پیام نو. ج: ۱ ش: ۵: ۳۲-۳۳.
- ۱۲۵- «سرنوشت صنایع ایران بعد از انقلاب سلسه هخامنشی». سخن. ۲: ۷۷۰-۷۷۱.
- ۱۲۶- «صنایع ایران در زمان سلطنت داریوش و خشایارشا». جهان نو. ۲: ۳۶۰.
- ۱۲۷- «صنعت در زمان اشکانیان و ساسانیان». جهان نو. ۲: ۳۷۲-۳۷۱.
- ۱۲۸- «تابلوهایی از شاهکارهای نقاشان معروف ایران [در قرن گذشته]». اطلاعات ماهانه. ج: ۴، ش: ۱۲: ۴۱-۴۳.
- ۱۲۹- «صنعت نقاشی در ایران». نامه راه (راه نو). ۴: ۱۷۵-۱۷۶.
- ۱۳۰- «صنعت نقاشی در ایران». ایران امروز. ج: ۳، ش: ۵/۱۰: ۹-۱۰.
- ۱۳۱- «مبادی نقاشی در ایران». پیام نو. ج: ۱، ش: ۱۲: ۳۶-۳۹.
- ۱۳۲- «مبدأ نقاشی در ایران». ایران امروز. ج: ۳، ش: ۹/۱۱: ۹-۱۱.
- ۱۳۳- «نقاشی جدید». جهان نو. ۲: ۱۳۵.
- ۱۳۴- «نقاشی در ایام پیش از تاریخ ایران». مهر. ش: ۷: ۴۰-۴۲.
- ۱۳۵- «نمونه‌ای از نقاشی هند و ایرانی در زمان پادشاهی بابر و جانشینان او در هند». ایران امروز. ج: ۳، ش: ۱۱: ۱۹-۲۲.
- ۱۳۶- «هنر نقاشی در ایران قدیم». مهر. ش: ۸: ۱۰۷-۱۱۰.

- ۱۳۳- «مجسمه شاپور اول». سخن. ش ۵: ۴۶-۴۸.
- ۱۳۴- «دمکتم از خرابه‌های شوش می‌گوید». راه نو. ش ۳: ۳۰۶-۳۰۵.
- ۱۳۵- «معماری ایران در زمان غزنیان و سلجوقیان». راه نو. ش ۳: ۱۰۶-۱۰۵.
- ۱۳۶- «تزیینات مسجد جامع اصفهان». راه نو. ش ۳: ۴۸-۴۹.
- ۱۳۷- «مسجد جامع اصفهان». راه نو. ش ۳: ۱۶-۱۸.
- ۱۳۸- «تاریخ پیدایش مساجد در ایران». راه نو. ش ۲: ۳۲۶-۳۲۷.
- ۱۳۹- «مساجد قدیم ایران». سخن. ش ۲: ۱۱۰-۱۱۱.
- ۱۴۰- «مسجد جامع گلها یگان». راه نو. ش ۲: ۲۳۱.
- ۱۴۱- «یکی از شاهکارهای بزرگ اوایل دوره اسلامی (سهم ایران در تمدن اسلامی)». راه نو. ش ۳: ۱۸۷-۱۸۸. (ترجمه از مجلات خارجی). همچنین شادروان بهنام کتابهای تألیفی و ترجمه‌ای چندی به شرح ذیل دارد
- تألیف:**
- ۱- راهنمای موزه ایران باستان (به زبان فارسی و فرانسه).
  - ۲- راهنمای آثار باستانی پاسارگاد (به فارسی).
  - ۳- صنایع دستی ایران، انتشارات یونسکو.
  - ۴- تاریخ صنایع اروپا در قرون وسطی. تهران: دانشگاه تهران. ۱۳۲۷.
  - ۵- تمدن ایران پیش از شروع تاریخ. تهران: وزارت فرهنگ و هنر. ۱۳۲۰.
- ترجمه:**
- ۱- تمدن ایرانی، مجموعه مقالات خاورشناسان معاصر فرانسوی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۷۷ (تجدد طبع در ۱۳۴۶).
  - ۲- هنر ایران (مادوهخامنشی). رمان گیرشمن. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب. ۱۳۴۶.
  - ۳- باستان‌شناسی ایران باستان. لویی واندنبرگ. تهران: دانشگاه تهران. ۱۳۳۵.
  - ۴- کاروانسراهای ایران.
- ***
- لازم به یادآوری است که احتمالاً این فهرست در برگیرنده همه آثار شادروان دکتر بهنام نمی‌باشد.
  - مطالب مربوط به زندگی شادروان دکتر بهنام از این منابع استخراج شده‌اند: * کیهان فرهنگی، ش ۹ (آذر ۱۳۶۳): ۴۴ - * مجله دانشکده ادبیات، ش ۱۶ (۱۳۴۷): ۱۹۳-۱۹۴. * مجله اینده، ش ۱۰ (۱۳۶۳): ۷۶۱-۷۲۶.
- ۱۱۲- «لباس زرتشیان ایران». نقش و نگار. ش ۵: ۱۶-۲۲. (با همکاری سیمین دانشور).
- ۱۱۳- «لباس مردم ایران در قرن ۱۳ هجری». نقش و نگار. ش ۶: ۱۳-۱۵.
- ۱۱۴- «نمایشگاه لباس مردم قاسم آباد». نقش و نگار. ش ۴: ۲۷-۳۳.
- ۱۱۵- «موزه ایران باستان در تهران». پیام نو. ج ۱، ش ۱۱: ۳۳-۳۶.
- ۱۱۶- «یک شاهکار هنر یونان در موزه تهران». جهان نو. ش ۲: ۱۹۱.
- ۱۱۷- «ایجاد وحدت ملی در دنیای شرق». جهان نو. ش ۲: ۲۵۲.
- ۱۱۸- «برای شناختن آثار باستانی ایران». نامه راه. ش ۴: ۷۵-۷۷ و ۹۷.
- ۱۱۹- «تاریخ ایران از روی آثار گذشته». جهان نو. ش ۲: ۳۳۰-۳۳۱.
- ۱۲۰- «تاریخ یک قوم». سخن. ش ۱: ۲۲۲-۲۳۶. (باستان‌شناسی ایران پیش از تاریخ).
- ۱۲۱- «چگونه می‌توان از آثار ملی پی به هویت آنها برد؟». جهان نو. ش ۲: ۲۳۱-۲۳۲.
- ۱۲۲- «صنایع [معماری] ایران در زمان سلطنت داریوش و خشایارشا». جهان نو. ش ۲: ۲۹۰.
- ۱۲۳- «صنعت [معماری] در زمان اشکانیان و ساسانیان». جهان نو. ش ۲: ۳۷۱-۳۷۲.
- ۱۲۴- «طاق کسری». راه نو. ش ۱۳۵-۱۳۶.
- ۱۲۵- «طاق کسری». مجله دانشکده ادبیات. ج ۳: ش ۱: ۸۰-۹۲.
- ۱۲۶- «کاوش در قریه شامی نزدیک مال امیر». نامه راه. ش ۴: ۱۴۷-۱۴۶.
- ۱۲۷- «مل فراموش شده». نامه راه (راه نو). ش ۴: ۲۲۳-۲۲۴.
- ۱۲۸- «یک پیدایش جدید از آثار صنایع قدیم ایران». پیام نو. ج ۳: ش ۱: ۴۱-۴۳.
- ۱۲۹- «یونانی یا ایرانی». سخن. ش ۲: ۵۳۶-۵۳۹.
- ۱۳۰- «آرایشهای حقیقی». نامه راه (راه نو). ش ۴: ۲۸۹-۹۲۰.
- ۱۳۱- «نقشهای ساسانی». سخن. ش ۵: ۴۳۵-۴۳۸.
- ۱۳۲- «سریان جاویدان». پیام نو. ج ۱، ش ۶: ۶۳-۶۴.

